

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/58
KARAR NO : 2021/132
KARAR TR : 05/04/2021

ÖZET: Tu la fabrikası i leten davacının, tu la yapımında kullandı ı toprak alanları üzerine davalının moloz yı ması sonucunda, bu alanlardan toprak alınmasının zorla ması ve üretim yapılamaması nedeniyle u ranılan zarara ve yoksun kalınan kâra kar ılık tazminat ödenmesi istemiyle açılan davanın, ADL YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : n aat Nakliye Tahm. Tahl. Haf. Tar. Tur.Oto. Gıda Ltd. ti.
yetkilisi K.K.
Vekili : Av. M. A.A.
Davalı : Tekirda Büyük ehir Belediye Ba kanlı ı
Vekili : Av. Y. Ç.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkili firmanın Tekirda 'da tu la fabrikası i letti ini; müvekkilinin tu la yapımında kullandı ı ve Bıyıkali Köyü/Mahallesi sınırları içerisinde kalan toprak alanları üzerine davalının moloz yı dı ını; bunun sonucunda müvekkilinin ruhsat aldı ı bu alanlardan toprak almasının çok masraflı, neredeyse olanaksız hale geldi ini ve üretim yapamadı ını ifade ederek, müvekkilinin u radı ı zararın ve yoksun kaldı ı kârın bilirki i raporu ile tespitine; bu belirsiz alaca ın zarara neden olan davalı kurumdan faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle 02/06/2016 tarihinde adli yargı yerinde dava açmı tır.

2. Davacı vekili daha sonra, dava de erini artırmak suretiyle ıslah etmi tir.

II. UYU MAZLI A L K NBA VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

3. Tekirda 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 12/06/2018 tarihli ve E.2016/420, K.2018/330 sayılı dosyasında, uyu mazlı ın esasını inceleyerek; tarafların iddia ve savunmalarının, fen, in aat ve hesap bilirki ilerinin hazırladıkları raporların ve tanık beyanlarının özetlerine yer verdikten sonra; davanın kısmen kabulüne, kısmen reddine ve davacının eski hale getirme talebi bulunmadı ndan bu konuda karar verilmesine yer olmadı na karar vermi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

“Davacının moloz dökümlerine muvafakati olup olmadı na dair yapılan yazı malara verilen cevapta, Bıyıklı köyünde bulunanlar tarafından Tu la fabrikalarının aldı ı toprak nedeniyle çukurlar olu tu u ve bu çukurlara dü en hayvanlar oldu u bunlardan dolayı zarar meydana geldi ine ili kin birden fazla ki i tarafından davalı kuruma ikayet dilekçesi verildi i, davacı irket tarafından da 3586 parseldeki 4.500 yüzölçümlü ta ınmaz için imzalı muvafakat dilekçesi verildi i, davacı irkete ait ve maden ruhsatı izni alanı içerisinde kalan di er parseller yönünden davacının imzalı herhangi bir muvafakati olmadı ı tespit edilmi tir. Bu çerçevede davacının muvafakati olmamasına kar ın dava dı ı Bıyıklı köyü sakinlerinin ikayetleri üzerine davalı kurum tarafından yapılan, davacının maden ruhsat alanı içerisinde kalan alana davalı belediye ba kanlı ı tarafından izinsiz hafriyat dökülmesi nedeniyle, zeminden tu la üretimi için malzeme alınamaması nedeniyle, davacı irketin üretim yapmaması sonucu zarara u radı ı...”

4. Bu karara kar ı istinaf yoluna ba vurulması üzerine, stanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 08/10/2020 tarihli ve E.2018/1969, K.2020/860 sayılı dosyasında, Belediye Kanunu'nun 15. maddesinde hafriyat topra ı ve moloz döküm alanlarını belirlemenin, bu alan ve yerler ile ta imalarda çevre kirlili i olu maması için gereken tedbirleri almanın Belediyelerin görevleri arasında sayıldı ı; belediyenin, kamu hizmeti kapsamındaki görevini hiç veya gere i gibi yerine getirilmemesinin hizmet kusuru niteli inde oldu u; kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan do an zararların gideriminde ise idari yargının görevli bulundu u; davanın, kamu hizmetinin görülmesi sırasında ve hizmet kusurundan do an zararın giderilmesinden kaynaklandı ı; Mahkemece, açılan davada yargı yolu bakımından görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, davanın esas hakkında karar verilmesinin usul ve Kanun'a uygun dü medi i gerekçesiyle; davalı vekilinin istinaf talebinin kabulüne, Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2016/420, K.2018/330 sayılı kararının kaldırılmasına, dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar vermi tir.

5. Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/11/2020 tarihli ve E.2020/355, K.2020/260 sayılı dosyasında, dava dilekçesinin HMK.nın 114/1-b ve 115/2. maddeleri uyarınca usulden reddine karar verilmi ; bu karar istinaf yoluna ba vurulmaksızın kesinle mi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

“...Tüm dosya kapsamı ve mevcut deliller birlikte de erlendirildi inde; Belediye Kanununun; Belediyelerin yetkileri ve imtiyazları ba lıklı 15. Maddesinin (O) bendinde; hafriyat topra ı ve moloz döküm alanlarını belirlemek; bu alan ve yerler ile ta imalarda çevre kirlili i olu maması için gereken tedbirleri almak Belediyelerin görevleri arasında sayıldı ı, Davalı belediyenin, kamu hizmeti kapsamındaki görevini hiç veya gere i gibi yerine getirilmemesinin hizmet kusuru niteli inde oldu u, kamu hizmetinin görülmesi

sırasında ve hizmet kusurundan do an zararların gideriminde ise 2577 sayılı YUK'un 2. maddesi gere ince idari yargı görevli oldu u..."

6. Davacı vekili bu kez, ruhsat alanları üzerine moloz yı ılması nedeniyle u ranıldı ı ileri sürülen 3.236.210 TL zararın 02/06/2016 tarihinden itibaren hesaplanacak avans faizi ile birlikte taraflarına ödenmesine karar verilmesi istemiyle, idari yargı yerinde dava açmı tır.

B. dari Yargıda

7. **Tekirda 1. dare Mahkemesinin 13/01/2021 tarihli ve E.2021/10 sayılı dosyasında**, davacı irkete ait ruhsat alanına davalı idarece moloz döküldü ü, Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 10/11/2020 tarih ve E.2020/355, K.2020/260 sayılı kararında görüldü ü üzere davacı irketin anılan idari hizmetin tarafı olmadı ı, idari hizmetin sunulmasında üçüncü ki i konumunda oldu u, dava konusu idari eylemin hukuki niteli inin hizmet kusuru de il haksız fiili niteli inde oldu u, bu sebeple meydana gelen zararın tazmini davalarının mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ili kin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümlenece inin yerle ik yargısal içtihatlarla kabul edildi i; bu nedenle, haksız fiil nedeniyle meydana geldi i iddia edilen zararın tazmini istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünün adli yargının görev alanı içerisinde kaldı ı gerekçesiyle; 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2020/355 esasına kayıtlı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine, dosya incelemesinin Uyu mazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar verilmi tir.

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

8. 5393 sayılı Belediye Kanununun “Amaç” ba lıklı 1.maddesi öyledir:

“Bu Kanunun amacı, belediyenin kurulu unu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalı ma usûl ve esaslarını düzenlemektir.”

9. Aynı Kanun'un “Belediyenin görev ve sorumlulukları” ba lıklı 14.maddesinin birinci fıkrasının a bendi öyledir:

“Belediye, mahallî mü terek nitelikte olmak artıyla;

a) mar, su ve kanalizasyon, ula ım gibi kentsel alt yapı; co rafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sa lı ı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; ehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; a açlandırma, park ve ye il alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek ö renim ö renci yurtları ... hizmetlerini yapar veya yaptırır. ...”

10. Aynı Kanun'un “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” ba lıklı 15. maddesinin birinci fıkrasının o bendi öyledir:

“o) Gayrışhî i yerlerini, e lence yerlerini, halk sa lı ma ve çevreye etkisi olan di er i yerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat topra ı ve moloz döküm alanlarını; sivila tırlımı petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; in aat malzemeleri, odun, kömür ve

hurda depolama alanları ve satı yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile ta imalarda çevre kirlili i olu maması için gereken tedbirleri almak.”

B. Yargı Kararları

11. Yargıtay çtihadı Birle tirme Kurulunun 11/02/1959 tarihli ve E.1958/17, K,1959/15 sayılı kararının, III. bölümü öyledir:

“ stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden alını olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecaviüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

*Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülüün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve **artnamelere** ba kasının malına **ihtiyaca** göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.*

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan birfiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı nda kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur.”

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

12. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı nda, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/04/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunuldu u, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan görev uyu mazlı nın esasının incelenmesine oy birli iyle karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Ta kın ÇEL K'in, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

14. Dava, tu la fabrikası i leten davacının, tu la yapımında kullandı ı toprak alanları üzerine davalının moloz yı ması sonucunda, bu alanlardan toprak alınmasının zorlanması ve üretim yapılamaması nedeniyle u ranılan zarara ve yoksun kalınan kâra kar ılıklı tazminat ödenmesi istemiyle açılmı tır.

15. darenin yürütmekle yükümlü bulundu u kamu hizmetine ili kin olarak uygulamaya koydu u plan ve projeye göre meydana getirdi i yol, kanal, baraj, su yolları, su ebekesi gibi tesislerin kurulması, i letilmesi ve bakımı sırasında ki ilere verdi i zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve i lemlerden dolayı ki isel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait oldu u; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunuldu u; özel mülkiyete konu ta ınmaza kamula tırmasız el atıldı ı veya plan ve projeye aykırı i görüldü ü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ili kin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümlenece i, yerle ik yargısal içtihatlarla kabul edilmi bulunmaktadır.

16. Nitekim yukarıda belirtilen genel kabul do rultusundaki Yargıtay çtihadı Birle tirme Kurulu kararı *11.no.lu paragrafta* gösterilmi tir.

17. Dava dosyalarının incelenmesinden; dava dı ı Bıyıkali köyü/mahallesi sakinleri tarafından Tu la fabrikalarının aldı ı toprak nedeniyle olu an çukurlardan dolayı zarar meydana geldi ine ili kin davalı dareye ikayet dilekçeleri verildi i; olu an çukurların kapatılması amacıyla, bazı parsel maliklerinin de muvafakatıyla, Tekirda Büyük ehir Belediye Ba kanlı ınca, Yavuz Mahallesindeki 4 adet parsel üzerinde bulunan hafriyatın, Bıyıkali Mahallesindeki 27 adet parsel nakli ve serilmesi i inin ihale edildi i, 27/10/2014 tarihinde sözleşme imzalandı ı, 31/10/2014 tarihinde yer teslimi yapıldı ı, bu çerçevede hafriyat topra ı döküm i inin yapıldı ı; davacı vekili, müvekkili firmanın Tekirda 'da tu la fabrikası i letti ini; müvekkilinin tu la yapımında kullandı ı ve Bıyıkali Köyü/Mahallesi sınırları içerisinde kalan toprak alanları üzerine davalının moloz yı dı ını; bunun sonucunda müvekkilinin ruhsat aldı ı bu alanlardan toprak almasının çok masraflı, neredeyse olanaksız hale geldi ini ve üretim yapamadı ını ifade ederek; u radı ı zararın ve yoksun kaldı ı kârın tespit edilerek davalıdan tahsili istemiyle dava açtı ı; Asliye Hukuk Mahkemesince yaptırılan ke if ve bilirki i incelemeleri kapsamında, Kadastro Teknisyeni ve Kontrol Mühendisi tarafından düzenlenip mahkemeye sunulan 12/07/2017 tarihli krokili bilirki i raporunda; ruhsat alanının, dolgu alanının ve dava konusu parsellerin krokide gösterildi i; hafriyat sahası içerisinde kalan ve davacının kendisine ait oldu u iddia edilen 1580 ve 1581 parsel sayılı ta ınmazların ba ka ki iler adına, 1579 parselin ise davacının kızı adına; 1612 ve 3586 parsellerin davacı irket adına tapu kütü ünde kayıtlı bulundu u; buna göre 1579 ve 1580 parselin bir kısmına; 1581 parselin tamamına; yine, 1612 ve 3586 parsel sayılı ta ınmazların bir kısmına dolgu yapıldı ı; 1727 ve 1768 parsellerin bu ruhsat alanı içerisinde de il ba ka bir ruhsat alanı içerisinde kaldı ı ve herhangi bir dolgu bulunmadı ının belirtildi i; öte yandan, tapuda davacının kızı adına kayıtlı 1579 parseli ili kin olarak dava dı ı Ra it Eligül tarafından; 3586 parseli ili kin olarak ise davacı irket tarafından; tehlike olu turan çukurların belediye imkanlarıyla dolgu yapılarak tesviye yapılması hususunda davalı dareye talepte bulunuldu u anla ılmı tir.

18. Davacı vekili tarafından adli ve idari yargı yerlerinde açılan davalarda, moloz/hafriyat döküldü ü iddia edilen ta ınmazların parsel sayıları gösterilmemi tir. Dava sürecinde, davacı tarafın beyanları, irketin maden ruhsatına sahip oldu u alanların bilirki ilerce saptanmasıyla hangi parsellere ili kin uyu mazlık olu tu u anla ılmı tir. Davacı tarafın kendisine ait oldu unu iddia etti i bazı ta ınmazların da tapuda ba ka isimler adına kayıtlı oldu u bilirki ilerce belirtilmi ; bazı ta ınmazlara yönelik **olarak**da dosyada, dolgu yapılmasına yönelik izin/onay yazıları bulundu u görülmü tür. Bu hususların/iddiaların bir kısmının, i in esasına yönelik olması nedeniyle Uyu mazlık Mahkemesince görev

uyu mazlı ının çözümlü a amasında, Mahkemenin görev ve yetkisi dı ında kaldı ı tartı masıdır. Buna kar ın, görev uyu mazlı ının çözümlü açısından, bilirki i raporundaki ifadeden; örne in 1612 parsel sayılı ta ınmazın bir kısmına dolgu malzemesi dökülmek suretiyle el atıldı ı belirtilmi tir.

19. Bu ba lamda; mülkiyeti davacıya/davacı irkete ait oldu u ifade edilen ta ınmazlara, izin alınmadan davalı idarece hafriyat döküldü ü, bu ta ınmazların kullanamaz hale geldi i iddia edilerek, u ranılan zararın tazmini söz konusu oldu undan, davanın haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılaca ı ku kusuzdur.

20. Belirtilen duruma ve davanın niteli ine göre, idarenin aynı bir hakka müdahalesinin hukuka uygunlu unun yargısal denetimi i in esasını te kil etmekte olup, açılan dava ile bir idari tasarrufun iptalinin ya da böyle bir tasarruf nedeniyle u ranılan zararın tazmininin istenilmemi bulunması kar ısında, haksız fiilden do an zararların tazmini davasının, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Tekirda 1. dare Mahkemesinin ba vurusunun kabulü ile, Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 10/11/2020 tarihli ve E.2020/355, K.2020/260 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Tekirda 1. dare Mahkemesinin BA VURUSUNUN KABULÜ ile, Tekirda 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin, 10/11/2020 tarihli ve E.2020/355, K.2020/260 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

05/04/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Biol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN